

1001-8.TK.79.2022

(SK 56/22)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną B. P. i W. P. o zbadanie zgodności:

1) art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924) w zakresie, w jakim „przewiduje, że spółki nieprzerejestrowane z rejestru handlowego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r.”:

a) „utraciły byt prawny (...)”,

z art. 22 w związku z art. 2 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) „utraciły byt prawny bez jakiegokolwiek postępowania zapewniającego możliwość obrony praw tych spółek oraz bez uprzedniego [ich] ostrzeżenia (...)”,

z art. 45 ust. 1, art. 61 ust. 1 w związku z art. 2 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

- c) „utraciły byt prawny i przez to utraciły one nieodpłatnie także całe swoje mienie (...)”,
z art. 64 ust. 1 i 3 oraz z art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 Konstytucji,
- d) „utraciły byt prawny i przez to utraciły one nieodpłatnie także całe swoje mienie (...), przy czym zastosowana w tym wypadku sankcja w postaci utraty podmiotowości prawnej, praw majątkowych i udziałów w spółkach jest sprzeczna z deklarowanym przez ustawodawcę celem tej regulacji (...)”
z art. 64 ust. 1 i 3, art. 22 oraz art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji;
- 2) art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze oraz art. 9 ust. 2b ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w punkcie 1, w brzmieniu nadanym ustawą z 28 listopada 2014 r. powołaną w punkcie 1 w zakresie, w jakim przepisy te przewidują:
- a) „nacionalizację majątków (ogółu praw majątkowych) spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. oraz utratę przez wspólników tych spółek ich praw majątkowych w postaci udziałów w tych spółkach (...), również w takim zakresie, w jakim wyłączają możliwość obrony praw tych spółek w postępowaniach administracyjnych i sądowych przed przejściem ich majątków (ogółu składników majątkowych) na rzecz skarbu Państwa”,
z art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,
- b) „wyłączenie *ex lege* majątków spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. (...) w takim zakresie, w jakim wyłączają możliwość obrony praw tych spółek w postępowaniach administracyjnych i sądowych przed przejściem ich majątków (ogółu składników

majątkowych) na rzecz Skarbu Państwa oraz wyłączają przez to także pośrednio możliwości obrony praw przez współników tych spółek”,
z art. 21 ust. 2, art. 64 ust. 1 i 3, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

c) „swoistą konfiskatę majątków (przepadek ogółu praw majątkowych),
(...) na rzecz Skarbu Państwa oraz wyłączają przez to także pośrednio możliwości obrony praw przez współników tych spółek”,
z art. 46, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji;

3) art. 9 ust. 2b ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w punkcie 1, w brzmieniu nadanym ustawą z 28 listopada 2014 r. powołaną w punkcie 1 w zakresie, w jakim „przewiduje wygaszenie (nacionalizację, wywłaszczenie *ex lege* lub przepadek) praw współników spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. do udziału tych współników w masie likwidacyjnej spółek, które utraciły byt prawny na mocy art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze [ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w pkt 1] (...)”,
z art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46 oraz art. 45 ust. 1 i art. 79 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji,

– na podstawie art. 42 pkt 7 oraz art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

Działając przez swojego pełnomocnika, B. P. i W. P. (dalej: „Skarżący”), wystąpili do Trybunału Konstytucyjnego ze skargą konstytucyjną, przytoczoną na wstępie niniejszego stanowiska. Rzeczona skarga została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Skarżący byli jedynymi współnikami spółki pod firmą „S
Sp. z o.o. (dalej: „Spółka”).

W dniu stycznia 1999 r. Spółka została ujawniona w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Z pod nr RHB

W dniu marca 2018 r. Spółka wystąpiła z wnioskiem o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, który został odrzucony postanowieniem Sądu Rejonowego w Z z dnia kwietnia 2018 r., sygn. ,
wydanym przez referendarza sądowego.

Spółka złożyła skargę na orzeczenie referendarza sądowego do Sądu Rejonowego w Z który to postanowieniem z dnia czerwca 2018 r., sygn. odrzucił wniosek.

W uzasadnieniu postanowienia SR w Z zwrócił uwagę, że *wspólników – cudzoziemców obciążają takie same obowiązki jak każdego wspólnika. W szczególności znajomości praw i obowiązków wynikających z norm danego kraju. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym została uchwalona w 1997 r., a weszła w życie w dniu 01-01-2001r., po długim (służącym możliwości przygotowania się także przez uczestników rynku) vacatio legis. Oznacza to, że wspólnicy już w momencie rejestracji Spółki w Rejestrze Handlowym wiedzieli lub przynajmniej powinni byli zdawać [-] sobie sprawę z konieczności przerejestrowania Spółki do Krajowego Rejestru Sądowego. Co więcej ówczesna regulacja zawarta w pierwotnej wersji ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym przewidywała, że wpisy w dotychczasowych*

rejestrach zachowują moc do dnia 31 grudnia 2003 r. (uzasadnienie postanowienia, s.19).

Ponadto Sąd Rejonowy w Z stwierdził, że wobec bezskuteczności zarzutów wniosek po[d]lega odrzuceniu na podst. art. 199 par. 1 pkt 3 kpc. Jak bowiem trafnie zauważył Sąd w zaskarżonym orzeczeniu z mocy art. 9 ust. 2a cyt. przepisów wprowadzających, od 01-01-2016r. nie istnieje podmiot objęty przedmiotowym wnioskiem. Skoro nie ma podmiotu, to nie można mówić o zdolności prawnej, a więc i zdolności sądowej. Brak zdolności sądowej oznacza zaś, że spełnione są przesłanki z art. 199 par. 1 pkt 3 kpc. Jako że utrata bytu prawnego nastąpiła w sposób definitywny, w niniejszym przypadku nie ma zastosowania art. 199 par. 2 kpc (uzasadnienie postanowienia, s. 21).

Na powyższe postanowienie Spółka złożyła zażalenie do Sądu Okręgowego w P , który postanowieniem z dnia sierpnia 2018 r., sygn. oddalił zażalenie.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy w P wskazał, iż [j]ak słusznie stwierdził Sąd pierwszej instancji, wniosek o wpisanie do Krajowego Rejestru Sądowego wnioskodawca złożył dopiero w dniu sierpnia 2017 r., a więc po terminie przewidzianym w art. 9 ust. 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym. Nie ulegało zatem wątpliwości, że w niniejszej sprawie wnioskodawca nie złożył skutecznie wniosku o przerejestrowanie spółki z RHB i dokonanie jej wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego zgodnie z wymogami ustawy, w konsekwencji czego z dniem 1 stycznia 2016 r. utracił byt prawny. Stąd też prawidłowo Sąd pierwszej instancji odrzucił wniosek na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc w związku z art. 7 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Składając zażalenie wnioskodawca w istocie nie kwestionował zasadności zastosowania w niniejszej sprawie art. 199 § 1 pkt 3 kpc z uwagi na przewidziany w art. 9 ust. 2a ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym skutek i odrzucenia wniosku. Swoją uwagę skoncentrował bowiem na

dalszych skutkach wykreślenia z dniem 1 stycznia 2016 r. spółki z rejestru, określonych w art. 9 ust. 2b przywołanej ustawy. Zgodnie z tym przepisem z dniem 1 stycznia 2016 r. Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie podmiotów, o których mowa w ust. 2a. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność z nabytego mienia za zobowiązania podmiotów, o których mowa w ust. 2a. Prawa wspólników, członków spółdzielni i innych osób uprawnionych do udziału w majątku likwidacyjnym wygasają z chwilą wykreślenia podmiotu z rejestru. Tymczasem art. 9 ust. 2b ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym nie stanowił podstawy rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Okoliczności z niego wynikające nie stanowiły też przedmiotu niniejszego postępowania (uzasadnienie postanowienia, s. 4).

Wprawdzie od postanowienia Sądu Okręgowego w P Spółka wywiodła skargę kasacyjną, jednak – postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia września 2020 r., sygn. akt (zapadłym już po wniesieniu skargi konstytucyjnej) – skargę tę oddalono.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2021 r. Skarżący zostali wezwani do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: (I) doręczenie odpisu albo kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem (wraz z czterema kopiami) postanowienia Sądu Rejonowego w Z z dnia kwietnia 2018 r. (sygn. akt) odrzucającego wniosek Spółki z dnia marca 2018 r. w przedmiocie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego; (II) wskazanie miejsca zamieszkania Skarżących.

Pismem z dnia 9 listopada 2021 r. Skarżący uzupełnili braki formalne skargi konstytucyjnej.

W ocenie Skarżących, podstawą niezgodności art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121 poz. 770 ze zm.; dalej: u.p.w.KRS) z art. 22 w zw. z art. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP *jest brak*

ważnego interesu publicznego uzasadniającego ograniczenie wolności działalności gospodarczej przy jednoczesnym naruszeniu zasady ochrony zaufania do państwa i naruszeniu zasady proporcjonalności (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 7).

Zdaniem Skarżących, zastosowana przez ustawodawcę zwykłego utrata bytu prawnego przez spółki nieprzerejestrowane bez jakiegokolwiek postępowania i nacjonalizacja ich majątków wraz z utratą praw majątkowych przez ich wspólników jest środkiem niewspółmiernym do celu, jaki ustawodawca zamierzał osiągnąć. Celem tym było, po pierwsze, zapewnienie jawności dotyczącej spółek.

Cel ten ustawodawca mógł być osiągnąć przez migrację rejestru handlowego do zdigitalizowanego rejestru (KRS), jak miało to miejsce w przypadku digitalizacji ksiąg wieczystych. Rozwiązanie takie zastosowane został[o] w innych krajach UE i nie jest jasne, dlaczego w Polsce ustawodawca go nie przewidział.

Po drugie, wobec niezastosowani[a] metody migracyjnej celem zaskarżonego przepisu była mobilizacja zarządów spółek ujawnionych nadal w rejestrze handlowym do przerejestrowania spółek do KRS.

Zmuszenie spółek faktycznie istniejących, lecz opieszających w wykonaniu obowiązku przerejestrowania się do KRS, można było osiągnąć przez postępowanie przynaglające, jakie ustawodawca przewidział np. w przepisach art. 25 i n. ustawy o KRS. Warto podkreślić, że w rejestrze handlowym widniał aktualny adres Spółki, pod którym stale przebywają członkowie jej zarządu i gdyby wysłano na niego wezwanie z informacją o konsekwencjach podmiot mógłby zastosować się do niego (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, str. 10).

Skarżący wskazują, iż [w] przypadku spółek nieprzerejestrowanych mamy (...) do czynienia z kumulacją drastycznych środków legislacyjnych (brak postępowania przynaglającego, brak postanowienia uzasadniającego dopuszczalność odstąpienia od postępowania przynaglającego, utrata bytu prawnego ex lege). W tym zakresie spółki nieprzerejestrowane z rejestru

handlowego do KRS mające realny majątek zostały potraktowane przez ustawodawcę gorzej niż spółki martwe, lecz ujawnione w KRS, co stanowi zarazem naruszenie art. 64 ust. 2 Konstytucji RP (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 11).

W opinii Skarżących, przepis art. 9 ust. 2a zd. 1 p.w.u.k.r.s. nie był niezbędny dla ochrony interesu publicznego, gdyż istniały inne środki legislacyjne, które mogłyby spowodować przerejestrowanie do KRS spółek dotychczas wpisanych do rejestru handlowego. Po drugie, rezultaty wprowadzenia do porządku prawnego przepisu art. 9 ust. 2a zd. 1 p.w.u.k.r.s. stanowił wobec tego niczym nie uzasadniony ciężar nakładany na uczestników obrotu gospodarczego. Po trzecie, jednak wprowadzona regulacja nie była w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków. Przepis ten nie spowodował przerejestrowania w znacznej liczbie spółek, lecz wyeliminował je z obrotu. Uczestnicy obrotu o tej sankcji nie wiedzieli, przyzwyczaili się do tego, że obowiązek przerejestrowania nie był powiązany z żadną sankcją. Zbyt krótki okres dostosowawczy i rezygnacja ustawodawcy z jakiegokolwiek indywidualizowanego powiadamiania spółek nie były w stanie zmienić świadomości prawnej zarządców spółek nieprzerejestrowanych, a więc tego regulacja ta nie mogła osiągnąć zamierzonego celu (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 12).

Zdaniem Skarżących, przepis art. 9 ust. 2a zd. 1 p.w.u.KRS godzi w prawo do sądu ponieważ, [p]o pierwsze, ustawodawca nie przewidział żadnego trybu wezwania lub zawiadomienia spółki lub wspólników o potrzebie przerejestrowania, trybu odwoławczego czy też procedury służącej ochronie prawa spółki przed przedwczesnym lub bezpodstawnym wykreśleniem. (...). Po drugie, ustawodawca nie przewidział żadnego środka prawnego, który służyłby do weryfikacji wystąpienia ex lege skutku w postaci utraty bytu prawnego przez spółkę i utratę bytu prawnego przez udziały w tej spółce. (...). Po trzecie, poprzez wygaszenie bytu prawnego spółki następującego ex lege ustawodawca wyłączył

możliwość dochodzenia przez spółkę swoich praw w postępowaniu, w którym starosta stwierdza nacjonalizację jej majątku (art. 9 ust. 2i zd. 1 p.w.u.k.r.s.). Spółka po utracie podmiotowości prawnej nie może bowiem być stroną postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia jej mienia przez Skarb Państwa. Pośrednio wyłączone zostało w taki sposób także prawo wspólników tych spółek, a mimo takiego rozwiązania legislacyjnego nie zostało dla nich przewidziane szczególne uprawnienie dające im legitymację w takim postępowaniu.

Brak wezwania do przerejestrowania oraz brak orzeczenia powodującego lub stwierdzającego utratę podmiotowości prawnej przez spółkę i utratę bytu prawnego przez udziały w takiej spółce oraz brak ujawnienia tych faktów w publicznym rejestrze godzi także w zasadę jawności życia publicznego oraz konstytucyjne prawo do dostępu do informacji publicznej (art. 61 ust. 1 Konstytucji RP) [uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 13-14].

W opinii Skarżących, [p]rzepisy art. 9 ust. 2a-2b p.w.u.k.r.s. powinny zostać uznane za sprzeczne z przepisem art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP. Nacjonalizacja przewidziana w art. 9 ust. 2a-2b p.w.u.k.r.s. odróżnia się od akceptowalnego konstytucyjnego wyłączenia ex lege tym, że nie dotyczy konkretnych rzeczy, ani też nie jest powiązane z żadnym postępowaniem stwierdzającym przejście własności. Jest ona tylko prostym skutkiem utraty bytu prawnego przez określoną kategorię spółek (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 17).

Skarżący podnieśli, iż z przepisów art. 46, art. 21 ust. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika ogólniejsza norma, która wskazuje na to, że w każdym wyjątkowym wypadku, gdy dopuszczalne jest odjęcie komuś prawa własności, ustawodawca przewidzieć powinien postępowania (z reguły sądowe – wobec domniemania drogi sądowej), które weryfikuje to, czy ustawowe przesłanki odjęcia własności zostały spełnione. Przepis art. 9 ust. 2a zd. 1 p.w.u.k.r.s. przez

unicestwienie podmiotowości prawnej spółki, postępowanie takie jednak wyklucza (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 21).

Zdaniem Skarżących, [w] zakresie spółek nieprzerejestrowanych do KRS przepis art. 9 ust. 2b zd. 2 p.w.u.k.r.s. powoduje zatem unicestwienie podstawowego majątkowego prawa wspólników tego rodzaju spółek z o.o. i z tego względu jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46 oraz art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 1 – w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP.

Wygaszenie prawa do udziału wspólników w masie likwidacyjnej jest przykładem swoistej nacjonalizacji, wyłączenie ex lege lub przypadku prawa podmiotowego. Co prawda, nie następuje w tym wypadku nabycie przez Skarb Państwa prawa wspólników do udziału w masie likwidacyjnej, lecz w oparciu o przepis art. 9 ust. 2b zd. 1 p.w.u.k.r.s. mienie spółki, która traci byt prawny, przechodzi na Skarb Państwa. Jest to zarazem to samo mienie, które stanowiłoby przedmiot świadczenia objęty wierzytelnością wspólników wynikającą z art. 286 § 2 w zw. z art. 286 § 1 k.s.h. Zaspokojenie tej wierzytelności z reguły odbywa się po spieniężeniu tego mienia w trakcie likwidacji, ale – o ile wspólnicy tak postanowią – może też przybrać charakter podziału w naturze. Niewątpliwie więc mienie nabywane przez Skarb Państwa w oparciu o przepis art. 9 ust. 2b zd. 1 p.w.u.k.r.s. jest substratem wierzytelności wspólników, która jest wygaszana na podstawie przepisu art. 9 ust. 2b zd. 2 p.w.u.k.r.s. (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 27).

W ocenie Skarżących, [w]obec braku niezbędności rozwiązania zastosowanego w przepisie art.9 ust. 2b p.w.u.k.r.s. dla osiągnięcia celu założonego przez ustawodawcę, naruszenie praw podmiotowych chronionych przez przepis[em] art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46 oraz art. 45 ust. 1 i art. 78 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 Konstytucji RP nastąpiło w sposób godzący w zasadę proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Jednocześnie skoro odjęcie wspólnikom spółek nieprzerejestrowanych prawa do udziału w masie likwidacyjnej nie pozostaj[e] w jakimkolwiek związku funkcjonalnym z celem

ustawodawczym, to uznać należy naruszenie praw podmiotowych chronionych przez przepis art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46 oraz art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 1 Konstytucji jaskrawo godzi w zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) [uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 28].

Przed przystąpieniem do oceny konstytucyjności zaskarżonych unormowań konieczne jest ustalenie, czy analizowana skarga spełnia wymagania formalne, i to pomimo przeprowadzenia jej wstępnej kontroli, zwieńczonej postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2021 r., sygn. Ts 169/18, o nadaniu skardze dalszego biegu. Na gruncie orzecznictwa Trybunału ugruntowany jest bowiem pogląd, że nadanie skardze konstytucyjnej biegu nie przesądza o spełnieniu formalnoprawnych przesłanek dopuszczalności orzekania w danej sprawie. Trybunał jest bowiem na każdym etapie postępowania obowiązany do badania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania (zob. m.in. postanowienia TK z dnia: 19 października 2010 r., sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94; 18 czerwca 2013 r., sygn. SK 1/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 70; 26 maja 2015 r., sygn. SK 6/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 76; 14 lipca 2020 r., sygn. SK 64/19, OTK ZU seria A/2020, poz. 26 oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

Skarga konstytucyjna jest nadzwyczajnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki. Przesłanki wniesienia oraz merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej jako: „u.o.TK”).

Artykuł 79 ust. 1 Konstytucji ustanawia trzy podstawowe przesłanki dopuszczalności skargi konstytucyjnej. Pierwszą jest naruszenie określonych w Konstytucji wolności lub praw, których podmiotem jest skarżący. Zgodnie z drugą przesłanką wymagane jest uzyskanie ostatecznego orzeczenia sądu lub

organu administracji publicznej rozstrzygającego o tych wolnościach lub prawach. Ostatnim warunkiem jest konieczność wykazania, że to ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie których wydano orzeczenie w sprawie skarżącego, stanowi źródło naruszenia jego wolności lub praw (zob. m.in. postanowienia TK z dnia: 5 listopada 2013 r., sygn. SK 15/12, OTK ZU nr 8/A/2013, poz. 127; 30 listopada 2015 r., sygn. SK 30/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 184; 26 sierpnia 2020 r., sygn. SK 44/20, OTK ZU seria A/2020, poz. 44 oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

W myśl powyższego, skarga konstytucyjna jest konkretnym i subsydiarnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego i nie ma charakteru skargi powszechnej (*actio popularis*). Skarżący nie może wobec tego zakwestionować konstytucyjności aktu normatywnego w oderwaniu od indywidualnej sprawy, w której na mocy konkretnego aktu stosowania prawa doszło do naruszenia jego wolności lub praw albo obowiązków określonych w Konstytucji. Do naruszenia praw lub wolności skarżącego może bowiem dojść jedynie w wyniku orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, a więc rozstrzygnięcia indywidualnej sprawy skarżącego (zob. Z. Czeszejko-Sochacki, *Formy naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw*, [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzciniński, Warszawa 2000, s. 71).

W postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną możliwa jest zatem jedynie kontrola tych regulacji, które znalazły zastosowanie przy orzekaniu. Innymi słowy, skarżący może uczynić przedmiotem zaskarżenia wyłącznie przepisy zastosowane w jego sprawie, które legły u podstaw ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd lub organ administracji publicznej.

I właśnie, w pierwszej kolejności, ziszczenie przesłanki dysponowania przez Skarżących ostatecznym orzeczeniem sądu rozstrzygającym o ich wolnościach lub prawach się – warunkującej dopuszczalność merytorycznego rozpoznania skargi – jest w niniejszej sprawie problematyczne. Godzi się bowiem zauważyć, że dołączone do analizowanej skargi orzeczenia sądów zostały

skierowane do Spółki jako wnioskodawcy i strony postępowania o wpis do rejestru. Skarżący zauważają odrębność podmiotową pomiędzy Spółką i wspólnikami, co skłoniło ich do złożenia skargi konstytucyjnej także w imieniu Spółki (zob. uzasadnienie skargi, s. 5-6). Analizowana skarga została zaś złożona – jak wskazują Skarżący – „z daleko posuniętej ostrożności” i opierając się na poglądzie Trybunału Konstytucyjnego wyrażonym w postanowieniu z dnia 25 września 2018 r., sygn. Ts 62/18 (OTK ZU serii B z 2021 r., poz. 68; należy przyjąć, że Skarżący omyłkowo wskazali na datę 12 września 2018 r.). Na gruncie przywołanej sprawy Trybunał Konstytucyjny rzeczywiście przyjął, że w tego rodzaju sprawach (gdzie ustała podmiotowość prawna spółki) konstytucyjne prawa i wolności przysługują jedynie wspólnikom byłej spółki, i to oni są podmiotami legitymowanymi do wystąpienia ze skargą konstytucyjną.

Niemniej jednak Skarżący, na dzień składania skargi, nie mieli wiedzy, że sprawa o sygn. Ts 62/18 miała swój dalszy ciąg, albowiem od postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 września 2018 r. wywiedziono zażalenie. Po rozpoznaniu rzeczonoż zażalenia, Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 20 stycznia 2021 r. (OTK ZU serii B z 2021 r., poz. 69) zdecydował o nieuwzględnieniu zażalenia, potwierdzając w uzasadnieniu, że po ustaniu osobowości prawnej spółki z o.o., konstytucyjne prawa i wolności przysługują jedynie wspólnikom byłej spółki, i to oni są podmiotami legitymowanymi do wystąpienia ze skargą konstytucyjną. Trybunał uznał jednak także, że orzeczenie przedłożone przez skarżącego, jako byłego wspólnika spółki z o.o., pochodzące od sądu rejestrowego i odrzucające wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców z uwagi na ustanie podmiotowości prawnej spółki, nie jest orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 Konstytucji, w odniesieniu do tegoż wspólnika i nie przesądza o jego konstytucyjnych wolnościach i prawach. Z tym ostatnim poglądem nie podobna się nie zgodzić, co przekłada się na dopuszczalność orzekania w niniejszej sprawie.

Podkreślić należy, że Prokurator Generalny w podobnej sprawie zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym stoi na stanowisku, że ustanie osobowości prawnej podmiotów gospodarczych nie pozbawia tychże podmiotów prawa do skierowania skargi konstytucyjnej (zob. stanowiska Prokuratora Generalnego przedłożone do sprawy o sygn. SK 15/19; <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?&pokaz=dokumenty&sygnatura=SK%2015/19>; dostęp w dniu 6 października 2022 r.). Pogląd ten nie stoi jednak na przeszkodzie uznania odrębnej zdolności skargowej po stronie byłych wspólników. Dzieje się tak dlatego, że przepisy, które kwestionowane są w niniejszym postępowaniu oraz chociażby w postępowaniu o sygn. SK 15/19, zawierają kilka norm, obejmujących swoim zasięgiem różnych adresatów i niejednorodne uprawnienia. Stan taki nie powoduje tym samym tożsamości zarzutów, jakie względem danej regulacji mogą kierować wnoszący skargę konstytucyjną, a co za tym idzie, odrębne są także warunki formalne dla tych skarg. Innymi słowy, postanowienie pochodzące od sądu rejestrowego i odrzucające wniosek spółki o wpis do rejestru przedsiębiorców z uwagi na ustanie podmiotowości prawnej tejże spółki, nie jest orzeczeniem, które otwiera drogę do złożenia skargi konstytucyjnej zarówno spółce jak i wspólnikom, i to w odniesieniu do wszystkich norm kwestionowanych przez Skarżących.

Przedmiotem sprawy z wniosku Spółki do sądu rejestrowego były kwestie unormowane jedynie w art. 9 ust. 2a zd. 1 u.p.w.KRS, nie zaś te, którym poświęcono inne przepisy tejże ustawy, w szczególności dotyczące losu majątku spółki i wspólników. Taka zresztą jest istota postępowania rejestrowego w odróżnieniu od postępowań z powództwa windykacyjnego lub powództwa o ustalenie lub odszkodowanie, w ramach których rozważane mogłyby być zagadnienia dotyczące majątku spółki i wspólników. Wskazał to zresztą wprost Sąd Okręgowy w P w uzasadnieniu swojego postanowienia z dnia sierpnia 2018 r., sygn. (zob. uzasadnienie postanowienia, s. 4).

Tymczasem wszystkie zarzuty swojej skargi Skarżący skonstruowali w taki sposób, który miał dotyczyć niekonstytucyjności naruszenia ich praw, tj.

przysługującym im jako współnikom. Treść tych zarzutów nie koresponduje zatem z postanowieniem Sądu Okręgowego w P z dnia sierpnia 2018 r., sygn. a zatem judykant ten nie może otworzyć Skarżącym drogi do wywiedzenia skargi konstytucyjnej opiewającej na zarzuty podniesione w niniejszej sprawie. W takim zaś wypadku niniejsze postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.TK, wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Już niejako na marginesie można wskazać, że konstrukcja zarzutów w analizowanej skardze konstytucyjnej skłania do przyjęcia, iż nawet dysponowanie przez Skarżących właściwym prejudykatem nie otworzyłoby w pełni możliwości wydania orzeczenia merytorycznego w niniejszej sprawie. Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. P 13/18, Trybunał Konstytucyjny orzekł bowiem, że art. 9 ust. 2b zdanie trzecie u.p.w.KRS jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Orzeczenie Trybunału formalnie dotyczyło innej normy niżli wskazana przez Skarżących, gdyż za niekonstytucyjne uznane zostało wygaszenie, z chwilą wykreślenia podmiotu z rejestru, praw współników, członków spółdzielni i innych osób uprawnionych do udziału w majątku likwidacyjnym tegoż podmiotu. Jednak, jeśli przyjrzeć się treści zarzutów podniesionych przez Skarżących, nie podobna nie zauważyć, że w każdym z nich jest mowa o tym, że niekonstytucyjność ma polegać m. in. na utracie przez Skarżących udziałów lub unicestwieniu wartości ekonomicznej tychże udziałów. Takie ujęcie wprost nawiązuje do rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego i w tym zakresie, w dalszej kolejności, należałoby rozważyć, czy wydanie orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny w niniejszej sprawie nie byłoby częściowo zbędne (zob. art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.TK).

Mając powyższe na uwadze, wnoszę jak w *petitum*.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hayward
Zastępca Prokuratora Generalnego